

7. 1. 2002

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Těžká řehole diplomacie

A je to tu zase! Deník Právo dne 13. prosince 2001 uveřejnil krátkou „noticku“ z návštěvy prezidenta Václava Havla brněnské Právnická fakulty MU – článek se jmenoval „Havlovi nevadí knížata“. Při plodné diskusi se totiž pan prezident nevyhnul ani otázce možnosti obnovení monarchie v naší zemi, jakož i jeho osobní vztah k zákonu 61/1918 Sbírky („o zrušení šlechtictví“).

A je to tu zase! Deník Právo dne 13. prosince 2001 uveřejnil krátkou „noticku“ z návštěvy prezidenta Václava Havla brněnské Právnická fakulty MU – článek se jmenoval „Havlovi nevadí knížata“. Při plodné diskusi se totiž pan prezident nevyhnul ani otázce možnosti obnovení monarchie v naší zemi, jakož i jeho osobní vztah k zákonu 61/1918 Sbírky („o zrušení šlechtictví“).

Pakliže srovnáme citáty uvedené ve výše jmenovaném denníku s článkem MF DNES „Prezident besedoval se studenty práv“ (z téhož dne, tedy 13.12.2001 – příloha Jižní Morava), verze slov pana prezidenta (natožpak kontext!) nejsou tak úplně shodné (lehce se zde naskýtá paralela s písničkou o Golemovi kdysi skvěle provedená panem Filipovským, kdy snad ještě existuje verze třetí, dále čtvrtá a pak také pátá, ta je ovšem málo pravděpodobná...).

Jelikož nejsem „osoba přezvědná“, nýbrž jsem byl přímým účastníkem (ba lépe řečeno iniciátorem) těchto nesrovnalostí, dovolím si prostřít svůj osobní pohled na věc tak, jak jsem si ji zapamatoval a to v rámci platné právní úpravy. Otázka monarchie byla spíše okrajovou, neboť za stávající situace, kdy není potřeba měnit společenské zřízení a státoprávní uspořádání, byla by změna formy státu snad nejenže zbytečná, ba dokonce až nežádoucí – pravdou je, že rod Přemyslovců vymřel po meči (omylem však jest, že by v tomto státě nebylo těch, kdož by měli či mohli mít přemyslovské geny – vždyť i rod Habsburků byl již s Přemyslovci značně pokrevně svázán, například Rudolf II. Habsburský se oženil s Anežkou Českou a jeho sestra Guta se provdala za Václava II. – krále českého. Netřeba tedy hledět na linii přímou, ale i pobočnou a na příbuzenství i po přeslici.) Otta Habsburský se veřejně vzdal nároků na český trůn v 60. letech 20. století – pro sebe, nikoliv však pro své potomky (dodejme, že nyní má 2 syny a 1 vnuka – stejně jako Otto Habsburg se podílejí na utváření jednotné Evropy a jsou vůdčími osobnostmi panevropanismu).

Že se Otto Habsburský vzdal nároku na Hrad byl od pana prezidenta povedený žert, nicméně pro širší výklad: Ze strany Habsburků žádný restituční nárok ani být nemohl (a upozorněme, že navíc hovoříme-li o rodě Habsburků, máme též na mysli rod Habsburg-Lothringen, již od časů Marie Terezie), protože Habsburkové pražský Hrad nikdy nevlastnili (měli jej jako sídlo, není mi však známo, že by na něj měli kdy vlastnický nárok typu vymahatelnosti jakoukoliv cestou, natožpak restitučním nárokem).

Má otázka však směřovala k problému bi-tri-quaropolitismu (tedy dvoj- až čtyřobčanství) a s tím spojenými zásadami Listiny základních práv a svobod a mezinárodních paktů ohledně práva na jméno. Problém se datuje na Hradě od roku 1990, kdy pan Karel Schwarzenberg počal zastávat funkci kancléře prezidenta ČR – s českým, ale i dalšími státními občanstvími (pakliže historie nelže, Schwarzenbergové například dostávají již po několik století automaticky švýcarské občanství při narození, ať se již tato šťastná událost zrození nového života odehraje kdekoliv). Tady Karel Schwarzenberg (dle Almanachu českých šlechtických rodů z roku 2001 – Karel Jan Nepomuk, 12. kníže a vévoda krumlovský (od roku 1979), hrabě ze Sulzu, okněžněný lantkrabě z Kleggau etc.) je v České republice „Karel Schwarzenberg“, přejede-li však státní hranice, mění se v „Karla von

Schwarzenberg“.

Po zralé úvaze existují tedy tři základní roviny „možnosti odstřelování“ zákona 61/1918 „o zrušení šlechtictví“ etc. – první rovinou je právo na jméno, myšleno jméno a příjmení, celé a úplné, se vším, co k němu náleží. Ergo – je-li mi zákonem bráněno v užívání celého jména bez racionálních důvodů, jest to lákadlem pro příští změnu zákona o jméně a příjmení (zákon 301/2000 Sbírky), kdy nyní si již mohu zaregistrovat i druhé jméno (například „církevní“-křestní), je otázkou, proč nesmět užívat „von“, pakliže to jiné státy uznávají (nikoliv jako výsadu šlechtickou, nýbrž jako holé konstatování faktu, že je to součást celého jména!). Druhá rovina spočívá v oslovování – i to je pro naši zemi doposud velký problém, protože právník pohybující se například v Bruselu, měl by umět i šlechtickou titulaturu, aby se nedopouštěl zbytečných faux pas. Ani oslovení ještě nemusí být nutně výsadou šlechty (například projdete-li si zákony a vyhlášky týkající se velvyslanců některých více či méně exotických zemí, zjistíte, že drtivá většina z nich se dle protokolu oslovuje „Excellence“ apod.). Pan prezident se vyjádřil, že jemu osobně nevádí, pakliže on či kdokoliv jiný oslovuje pana Schwarzenberga „kníže nebo Vaše Jasnosti“ – tímto výrokem vysoce oceňuji odvahu pana prezidenta, který se v této situaci osvědčil jako skvělý diplomat, nevyhýbající se žádné otázce.

Třetí rovina by spočívala v samotném obnovení šlechtických titulů (tedy rytíř apod.) – to je však to poslední, co by zde bylo žádáno! Rektor by měl být oslovován Magnificence, děkan jako Spectabilis a pan Schwarzenberg jako „Jeho Jasnost“. Není to o nadřazenosti, je to o úctě. Šlechtické tituly (udělování titulů, predikátů a erbů) je fáze, k níž ještě bude nutno projít dlouhou cestu změny či zrušení zákona 61/1918 (pakliže skutečně ani panu prezidentu nevádí titulování potomků šlechty příslušnými oslovenými, bylo by zřejmě již skutečně na místě zamyslet se nad obsoletností výše jmenovaného zákona a uvést jej do souladu s normami EU, v které je nejedna monarchie...).

Pan prezident prokázal při debatě velkou schopnost vytvoření diplomatického prostoru a dobrého pocitu z vlastní komunikace, že nemohl definitivně říci na zrušení zákona 61/1918 ANO či NE je více než jasné. Za prvé se tím nepochybně doposud ani prezidentská kancelář nezabývala (i zde nutno ocenit duchapřítomnost pana prezidenta), řekl-li by ANO, vzbudil by tím zřejmě mediální pohoršení (viz jen pouhý náznak a již článek s názvem „Havlovi nevádí knížata“), řekl-li by NE, uzavíral by si tím cestu k budoucímu projednávání možné změny až zrušení výše jmenované normy. Nebylo tedy možné a jsem si toho plně vědom „dostat úplnou odpověď“! A je tomu tak dobře, neboť toto jest svět politiky, kde jedno slovo vládne armádami! Poznámka o „neúplné odpovědi“ jest nejenže vytržena z kontextu (a značně zjednodušena), nicméně nemůže být v žádném případě z mé strany považována jako „stížnost“. Bylo by snad k zamyšlení, podepisujeme-li „Kodex státního zaměstnatnce“, aby byl ustaven i „Kodex objektivního novináře“ – Jak shrnout debatu trvající snad pět, snad deset minut do dvou výroků, toť umění, bohužel až příliš abstraktní...

Pro budoucí diplomaty: 11 kategorií evropské šlechtické titulatury – řazeno dle výnamu. Šlechtic (obvykle „XY z...“, oslovujeme „Pan z...“), rytíř (též oslovení „Pan z...“), baron čili svobodný pán (německy Freiherr, jinde Baron – oslovení „Excellence“, oslovují se tak ženy i muži, děti nevyjímaje). Vikomt – specialita Anglie, Francie, Španělska, Itálie etc., v zemích německy hovořících se nevyskytuje, nicméně oslovuje se „Vysoce Ctihodný“, tedy My Lord, Your Lordship, což je My Lady, synové a dcery jsou The Honourable.

Hrabě (německy Graf, jinde z latinského Comes, tedy v Anglii Count, ale i Earl), oslovujeme Excellence (hlava rodu může být „Osvícenost“ – Erlaucht). Markýz – obdobně jako u Vikomta, česky „Nejctihodnější“, anglicky My Lord Marquess, Your Lordship etc. Kníže (anglicky i francouzsky „prince“) – oslovuje se jako Jasnost (Durchlaut) – uplatňují se různé „kombinační tituly“ (starohrabata, okněžněný hrabě apod.) Vévoda čili Duke / Herzog je od roku 1844 rozdělen na tzv. mediatisované (oslovení Výsost čili Hoheit) nebo titulární (oslovení Jasnost – Durchlaut). Vévoda bývá

současně i knížetem, tedy v nejistotě oslovením „Jasnosti“ nelze mnoho pokazit. Navíc v Anglii je speciální skupina královských vévodů (Royal Dukes), jako je například Cornwall, Cambridge, Rothesay (což je Prince of Wales), Albany, Kent etc. Tito jsou oslovováni jako „Your Grace“ (Vaše Milosti). Za arcivévodu lze považovat jen členy „arcidomu rakouského“ s oslovením „Císařská a královská Výsost“.

Výše už je jen král – oslovení: „Vaše královské Veličenstvo“ (His/Her Majesty), ale princům a princeznám náleží titul „Královská výsost“. Dostanete-li se k císaři, oslovujte jej „Císařské Veličenstvo“ a prince a princezny „Císařská Výsosti“ (Imperial Highness) – ale pokud se k nim dostanete, tam Vám již jistě poradí...

Úspěšná diplomatická setkání s minimem faux pas přeje Tomáš M .R. Tyl

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)